

CENTAR ZA REGIONALNE AKTIVNOSTI
PROGRAMA PRIORITETNIH AKCIJA

MEDITERANSKI AKCIJSKI PLAN
PROGRAM UN-a ZA OKOLIŠ

Izvješće o radu
Centra za regionalne aktivnosti
Programa prioritetnih akcija (CRA/PPA)
u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. godine

Split, veljača 2020.

Izješće o radu
Centra za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (CRA/PPA)
za 2019. godinu

Naziv

Centar za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (u daljnjem tekstu: Centar) obavlja svoju djelatnost, posluje i sudjeluje u pravnom prometu pod dvojezičnim nazivom, na hrvatskom i engleskom jeziku. Naziv Centra na engleskom jeziku je Priority Actions Programme Regional Activity Centre.

Skraćeni naziv Centra na hrvatskom jeziku je CRA/PPA, a na engleskom jeziku je PAP/RAC.

Osnivač

Republika Hrvatska

Osnivač Centra je Republika Hrvatska pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

Prava i obveze Centra u vezi s provođenjem odobrenog mu dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš određuju se ugovorom između osnivača Centra i Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (u daljnjem tekstu: UNEP).

Pravni oblik

Ustanova

Sjedište

Kraj sv. Ivana 11, Split

Telefon

021/ 340 470

Faks

021/ 340 490

Web stranica

<http://paprac.org/>

E-mail

paprac@paprac.org

Matični broj subjekta

060014933

OIB

27788012253

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Osnovni podaci o Centru.....	1
1.2. Djelatnost i osnovni zadaci Centra.....	2
1.3. Svrha izrade Izvješća o radu.....	3
2. Ustrojstvo, upravljanje i ljudski potencijal.....	4
2.1. Ustrojstvo i upravljanje.....	4
2.1.1 Upravno vijeće.....	4
2.1.2 Ravnatelj/ica.....	5
2.2. Resursi.....	5
2.2.1 Ljudski resursi/potencijal.....	5
2.2.2 Smještaj.....	5
2.3. Edukacija i usavršavanje radnika Centra.....	5
2.4. Standardizacija i unapređenje poslovanja.....	7
3. Poslovanje Centra.....	8
3.1. Mediteranski akcijski plan.....	9
3.1.1 Regionalni okvir za integralno upravljanje obalnim područjima i konceptualni okvir za planiranje mora.....	9
3.1.2 UNEP/MAP-ovi programi upravljanje obalnim područjima (CAMP-ovi).....	10
3.1.3 Integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša.....	12
3.1.4 Prostorno planiranje na moru.....	13
3.1.5 Edukacija o IUOP-u: virtualni tečaj „MedOpen“.....	14
3.1.6 Mediteranski dan obale.....	15
3.1.7 Format za izvješćivanje o primjeni Protokola o IUOP-u.....	17
3.1.8 Internetske stranice.....	17
3.2. Ostali projekti vezani za provedbu Protokola o IUOP-u.....	17
3.2.1 Projekt „CO-EVOLVE“.....	17
3.2.2 Projekti fondacije MAVA.....	18
3.2.3 Projekt „Pharos4MPAs“.....	19
3.2.4 Projekt „PORTODIMARE“.....	19
3.2.5 Projekt „AdriAdapt“.....	20
3.2.6 Projekti UNEP-ova Svjetskog fonda za okoliš.....	21
3.3. Sudjelovanje u aktivnostima ostalih sredozemnih organizacija.....	21
3.4. Aktivnosti Centra u Republici Hrvatskoj.....	23
3.4.1 Obalni plan Šibensko-kninske županije.....	23
3.4.2 Ostali obalni planovi.....	23
3.4.3 Analiza indikatora o promjeni obalne crte pod antropogenim utjecajem.....	24
3.4.4 Sudjelovanje u EU projektima u Republici Hrvatskoj.....	24
3.4.5 Projekt „FAST-LAIN“.....	25
4. Komunikacija, edukacija i promidžba.....	26
4.1. Vidljivost Centra.....	26
4.2. Suradnja s medijima.....	26
4.3. Edukacija i informiranje.....	26
4.3.1 Edukacijske aktivnosti.....	27
4.3.2 Informiranje javnosti.....	27
4.4. Publikacije.....	27
5. Financijsko poslovanje.....	29
6. Zaključak.....	31
Prilog 1. Popis korištenih kratica.....	33

Popis slika

Slika 1. Organigram sustava UNEP/MAP-a, sekretarijata Barcelonske konvencije.	1
Slika 2. Geografska distribucija CAMP-ova (http://iczmplatform.org/projects)	8

Popis tablica

Tablica 1. Pregled stručnih seminara, tečaja i studijskih putovanja za usavršavanje u struci.	6
Tablica 2. Struktura prihoda Centra u 2019.	29
Tablica 3. Struktura rashoda Centra u 2019.	29
Tablica 4. Rezultat poslovanja Centra u 2019.	29

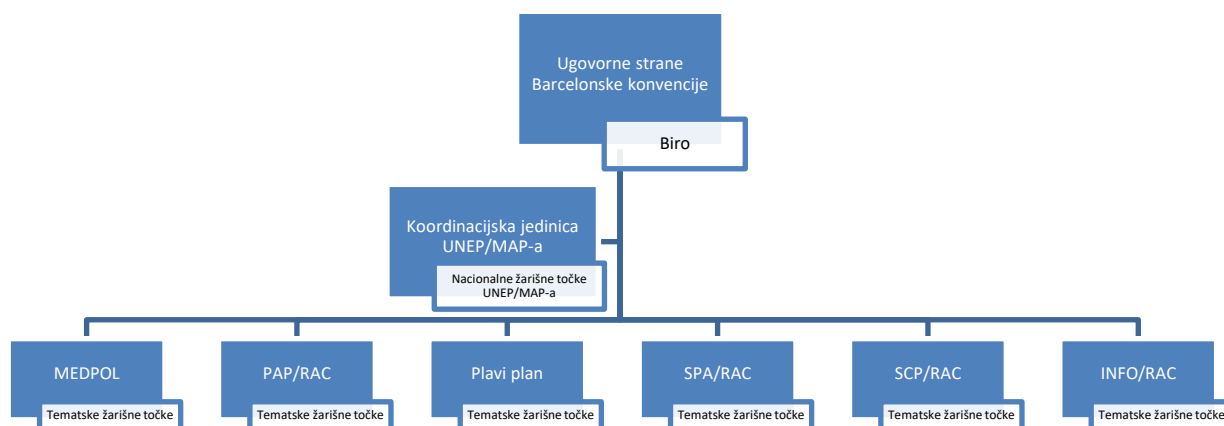
1. Uvod

1.1. Osnovni podaci o Centru

Centar je ustanova koja obavlja djelatnost u vezi s provođenjem dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (u daljnjem tekstu: UNEP/MAP), prema obvezama iz Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (u daljnjem tekstu: Barcelonska konvencija). Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koja određuju Ugovorne strane Barcelonske konvencije, a to su sve zemlje sredozemnog bazena i Europska unija.

Mediteranski akcijski plan (MAP) osnovan je 1975. godine, kao prvi u nizu UNEP-ovih programa za regionalna mora, s ciljem osiguranja kvalitetnijih uvjeta života za stanovnike zemalja koje okružuju Sredozemno more, te uspostavljanja i osnaživanja međudržavne suradnje i usuglašavanja strategije upravljanja zajedničkim prirodnim resursima. U fokusu UNEP/MAP-a su zaštita okoliša, promicanje modela održivog razvitka, kao i koordinacija aktivnosti i odnosa među zemljama regije u navedenim područjima. 1976. godine, 16 zemalja Sredozemlja i Europska unija potpisale su Konvenciju o zaštiti Sredozemnog mora, tzv. Barcelonsku konvenciju, koja je 1995. godine dopunjena i izmijenjena u Konvenciju o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja. Barcelonska konvencija predstavlja pravni okvir za rad UNEP/MAP-a, a do danas je upotpunjena sa sedam protokola. Konvencija broji 22 ugovorne strane: Albanija, Alžir, Bosna i Hercegovina, Cipar, Crna Gora, Egipat, Europska unija, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Izrael, Libanon, Libija, Malta, Maroko, Monako, Sirija, Slovenija, Španjolska, Tunis i Turska.

Zemlje članice odlučuju o strategiji UNEP/MAP-a, njegovu financiranju i programu na sastancima Ugovornih strana Barcelonske konvencije, koji se održavaju svake dvije godine. Odluke donesene na sastancima Ugovornih strana pravno su obvezujuće za sve zemlje potpisnice Barcelonske konvencije. U svakoj zemlji djeluje po jedna ili više osoba zaduženih za koordinaciju aktivnosti UNEP/MAP-a i njegovih sastavnica unutar zemlje (tzv. žarišne točke ili na engleskom National Focal Points – NFPs), kako je shematski prikazano na slici 1.

Slika 1. Organigram sustava UNEP/MAP-a, sekretarijata Barcelonske konvencije.

Centar usko surađuje s ostalim sastavnicama UNEP/MAP-a (slika 2), a to su:

- Koordinacijska jedinica – krovni sekretarijat Barcelonske konvencije, sa sjedištem u Ateni,
- Program za prevenciju i smanjenje zagađenja sredozemnog mora MEDPOL, sa sjedištem u Ateni,
- Centar za intervencije u slučaju havarija i iznenadnog zagađenja mora REMPEC, sa sjedištem u La Valletti,
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za posebno zaštićena područja (SPA/RAC), sa sjedištem u Tunisu,
- Centar za regionalne aktivnosti Plavi plan, sa sjedištem u Marseilleu,
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za održive načine proizvodnje i korištenja proizvoda (SCP/RAC), sa sjedištem u Barceloni,
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za baze podataka i komunikaciju (INFO/RAC), sa sjedištem u Rimu.

1.2. Djelatnost i osnovni zadaci Centra

Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koje su odredile Ugovorne strane Barcelonske konvencije.

Osnivač Centra je Republika Hrvatska, pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

Prava i obveze Centra u vezi s provođenjem odobrenog mu dijela programa UNEP/MAP-a određuju se ugovorom između osnivača Centra i UNEP-a.

Djelatnost Centra obuhvaća stručne, organizacijske i tehničke poslove koji se odnose na:

- provedbu odluka i drugih zaključaka i preporuka Ugovornih strana Barcelonske konvencije iz djelokruga rada Centra, koje financira UNEP putem Mediteranskog namjenskog fonda (u daljnjem tekstu: Fond),
- provedbu aktivnosti u okviru procesa upravljanja obalnim područjima, a posebno provedbe Protokola Barcelonske konvencije o integralnom upravljanju obalnim područjima Sredozemlja,
- provedbu projekata iz programa upravljanja obalnim područjima, što obuhvaća neposrednu suradnju s državnim tijelima, institucijama i stručnjacima Ugovornih strana Barcelonske konvencije,
- organizaciju međunarodnih konferencija, simpozija, seminara, znanstvenih radionica i sastanaka o zaštiti okoliša i upravljanju obalnim područjima,
- suradnju s drugim stručnim organizacijama Ujedinjenih naroda te drugim međunarodnim stručnim organizacijama, institucijama i stručnjacima u vezi s provedbom programa upravljanja obalnim područjima i provedbom projekata zaštite okoliša,

- suradnju sa stručnim organizacijama, institucijama i državnim tijelima Ugovornih strana Barcelonske konvencije u pružanju stručne i druge pomoći u zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja,
- stručno osposobljavanje domaćih i međunarodnih stručnjaka u provedbi programa zaštite okoliša, planiranja i upravljanja obalnim područjima,
- prijenos međunarodnih iskustava i znanja institucijama u Republici Hrvatskoj iz područja djelatnosti Centra, a odnose se na izradu prijedloga projekata upravljanja obalnim područjima.

U okviru svoje djelatnosti Centar može obavljati stručne poslove upravljanja obalnim područjima i zaštite okoliša i za druge naručitelje, uz naknadu i ako obavljanje tih poslova ne ometa obavljanje redovnih poslova te doprinosi provedbi Barcelonske konvencije i njenih protokola, u prvom redu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima, za čiju je provedbu u svim zemljama Sredozemlja Centar izravno zadužen i odgovoran.

Djelatnost Centra ostvaruje se temeljem plana rada definiranog projektnim dokumentima UNEP/MAP-a, koje donose Ugovorne strane Barcelonske konvencije. Budući da je osnivač Centra Republika Hrvatska, ostvarivanje programa, a s tim u vezi i djelatnost Centra, provodi se sukladno zakonima Republike Hrvatske, propisima donesenim na temelju istih, Statutu Centra i ugovoru između osnivača Centra i UNEP-a. Djelatnost Centra ne obavlja se radi stjecanja dobiti. Centar o svojoj djelatnosti vodi dokumentaciju i evidenciju sukladno zakonima Republike Hrvatske i propisima donesenim na temelju istih.

Centar ima i obvezu podnošenja izvješća o radu i financijskih izvješća prema UNEP/MAP-u, i to: polugodišnjih, godišnjih i finalnih izvješća. Finalno izvješće podnosi se po isteku dvogodišnjeg razdoblja za koje su odobreni plan rada i proračun.

1.3. Svrha izrade Izvješća o radu

Slijedom obveza iz članka 43. Statuta Centra, Centar je dužan izraditi godišnje izvješće o radu, koje podnosi Vladi Republike Hrvatske. Izvješće služi za informiranje Vlade o provedenim aktivnostima i njegovoj ulozi u Republici Hrvatskoj i sredozemnoj regiji. Objavom izvješća o radu na svojim internetskim stranicama, Centar ispunjava obvezu informiranja javnosti o svom radu i povećava transparentnost poslovanja.

2. Ustrojstvo, upravljanje i ljudski potencijal

2.1. Ustrojstvo i upravljanje

Organi Centra su Upravno vijeće i ravnatelj/ica.

2.1.1 Upravno vijeće

Upravno vijeće upravlja Centrom. Članove Upravnog vijeća imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske. Upravno vijeće ima pet članova, od kojih je jedan djelatnik Centra, a ostali su predstavnici Grada Splita, Sveučilišta u Splitu, ministarstva nadležnog za vanjske poslove i ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša.

Mandat članova Upravnog vijeća traje četiri godine.

Predsjednika Upravnog vijeća i njegovog zamjenika biraju članovi Upravnog vijeća između sebe.

Članovi upravnog vijeća u izvještajnom razdoblju bili su:

- dr.sc. Mario Šiljeg, državni tajnik u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike,
- g. Damir Župan, načelnik Sektora za Ujedinjene narode i međunarodne organizacije u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova (do 22. studenoga, kada je razriješen zbog odlaska na dužnost u NATO-u te ga je zamijenila mr.sc. Mirta Mandić),
- mr.sc. Mirta Mandić, voditeljica Službe za globalna pitanja, Uprava za multilateralu i globalna pitanja u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova,
- gđa Branka Mimica, viša savjetnica, Odsjek za prostorno planiranje, uređenje i zaštitu okoliša Grada Splita,
- prof. dr. sc. Leandra Vranješ Markić, prorektorica za znanost i inovacije Sveučilišta u Splitu,
- gđa Dina Šilović, financijska koordinatorica u Centru za regionalne aktivnosti Programa prioritarnih akcija.

U 2019. godini Upravno vijeće je održalo četiri sjednice: održane su dvije elektronske sjednice te se sastalo dva puta u prostorijama Centra u Splitu.

Prva sjednica održana je elektronskim putem 15. ožujka radi hitnosti objave natječaja za izbor ravnatelja/ravnateljice Centra. Drugoj sjednici, koja je održana u Centru 18. travnja, nazočili su: članovi dr.sc. Mario Šiljeg, prof.dr.sc. Leandra Vranješ-Markiće, g. Damir Župan, gđa Branka Mimica i gđa Dina Šilović te ravnateljica Centra, mr.sc. Željka Škaričić. Ova sjednica sazvana je radi upoznavanja novih članova Upravnog vijeća, izbora ravnatelja/ravnateljice za period od naredne četiri godine, prezentacije aktualne ravnateljice o funkcioniranju i aktivnostima Centra u okviru UNEP/MAP-a i RH te rebalansa financijskog plana Centra za 2019. godinu. Na trećoj sjednici, održanoj elektronskim putem 30. svibnja, izglasan je 1. rebalans financijskog plana za 2019.

Zadnja sjednica Upravnog vijeća u 2019 godini održala se 13. prosinca u prostorijama Centra. Toj četvrtoj sjednici nazočili su: članovi dr.sc. Mario Šiljeg, prof.dr.sc. Leandra Vranješ-Markiće, gđa.Mirna Mandić, gđa Branka Mimica i gđa Dina Šilović te ravnateljica Centra, mr.sc. Željka Škaričić. Ovaj sastanak sazvan je radi predstavljanja nove članice Upravnog vijeća, izvješća ravnateljice o aktivnostima Centra u 2019. godini, radi izglasavanja 2. Rebalansa financijskog plana Centra za 2019. godinu, izglasavanja Financijskog plana za 2020. godinu i Plana rada za 2020. godinu. Dokumenti su jednoglasno usvojeni.

2.1.2 Ravnatelj/ica

Ravnatelj/ica vodi Centar. Ravnatelj/ica predstavlja i zastupa Centar te poduzima sve pravne radnje u ime i za račun Centra, zastupa Centar u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima te pravnim osobama s javnim ovlastima.

Ravnateljica je u izvještajnom razdoblju bila mr.sc. Željka Škaričić.

2.2. Resursi

2.2.1 Ljudski resursi/potencijal

Centar broji 11 djelatnika, od toga 10 na neodređeno vrijeme i 1 na određeno vrijeme. U lipnju je jedan djelatnik sporazumno napustio Centar radi prelaska na drugo radno mjesto te je, temeljem natječaja, zaposlena nova djelatnica sa odgovarajućim kvalifikacijama i radnim iskustvom. Organigram Centra nalazi se na <http://paprac.org/staff>

2.2.2 Smještaj

Centar posluje u uredskim prostorijama na adresi Kraj sv. Ivana 11, Split, površine od 300 m² odnosno 27,27 m² po zaposleniku¹. Prostorije su Centru ustupljene na korištenje od strane Grada Splita.

2.3. Edukacija i usavršavanje radnika Centra

Podizanje razine specifičnih znanja djelatnika i jačanje kapaciteta Centra iznimnu su važni za obavljanje propisanih zadataka. Edukacija je planirana u okviru projekata i aktivnosti u kojima Centar sudjeluje, kako je prikazano u tablici 1.

Na održanim edukacijama povećana je sposobnost radnika za ispunjenje radnih obveza, a fokus edukativnih aktivnosti odnosio se na konferencije, seminare i radionice iz područja rada Centra.

¹ Računa se prema 11 radnika koliko ih je bilo na dan 31. prosinca 2019. godine.

Tablica 1. Pregled stručnih seminara, tečaja i studijskih putovanja za usavršavanje u struci.

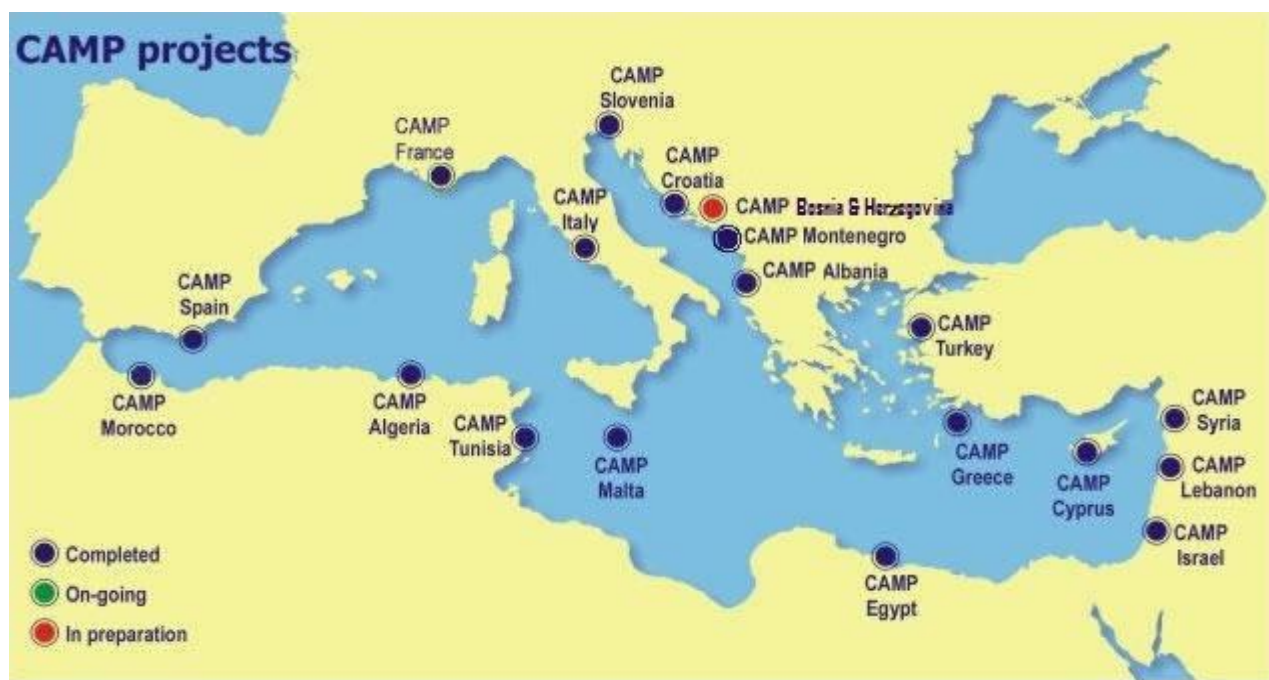
Naziv edukacije	Organizator	Segment
Studijsko putovanje i posjet konvenciji Benguela (Swakopmund, Namibija, 16.-25. veljače 2019.)	GEF	IUOP, prostorno planiranje na moru
Tečaj o pružanju prve pomoći (Split, 8. ožujka 2019.)	Hrvatski Crveni Križ	Zaštita na radu
Regionalni seminar o prostornom planiranju mora na Mediteranu (Zagreb, 8.-9. travnja 2019.)	PAP/RAC	IUOP, prostorno planiranje na moru
Radionica „Prilagodba za 1.5C globalnog zagrijavanja oceana i obala: Hitna akcija“ (Lisabon, 16.-17. svibnja 2019.)	DG MARE	Prostorno planiranje na moru
Radionica „Prihvatljivost troškova i izvještavanje“ za korisnike projekata Standard poziva Programa suradnje Interreg V-A Italija-Hrvatska 2014. – 2020. (Split, 22.-23. svibnja 2019.)	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU u suradnji s tijelima Programa suradnje Interreg V-A Italija-Hrvatska 2014. – 2020.	Provođenje projekata, troškovi i izvještavanje
Radionica LabexMED „Mediteransko more i klimatske promjene: zajednički izazovi i zajednička rješenja“ (Marseille, 25.-26. rujna 2019.)	Sveučilište Aix-en-Provence	IUOP, klimatske promjene
Radionica/tečaj u okviru PORTODIMARE projekta (Split, 22.-23. listopada 2019.)	PAP/RAC	Geoportal i alati za prostorno planiranje na moru
Forum o prostornom planiranju na moru “Global Meets Regional” (Riga, 19.-21. studenog 2019.)	IOC-UNESCO	Prostorno planiranje na moru
Radionica o izvješćivanju u IMAP info-sustav: projekt GEF Adriatic (Podgorica, 25. studenoga 2019.)	PAP/RAC i INFO/RAC	Baze podataka
Seminar o osobito osjetljivim morskim područjima na Sredozemlju (Tirana, 10.-11. prosinca 2019.)	SPA/RAC	Prostorno planiranje na moru

2.4. Standardizacija i unapređenje poslovanja

Od 25. svibnja 2018. godine u svim državama članicama izravno se primjenjuje Uredba (EU)2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka. Ovom Uredbom određuje se okvir u zaštiti osobnih podataka, kako radnika tako i suradnika Centra. Poslovanje Centra usklađeno je s navedenom Uredbom.

3. Poslovanje Centra

Glavno područje djelovanja Centra je integralno upravljanje obalnim područjima (IUOP), prepoznato kao put prema održivosti u obalnim područjima već od UN konferencije o okolišu i razvoju, održane 1992. godine u Rio de Janeiru. Centar je globalno poznat kao centar izvrsnosti za IUOP i ključni mehanizam za zaštitu obala Sredozemlja i razvoj za to potrebnih metoda i alata prilagođenih potrebama zemalja regije. Na nacionalnoj i lokalnoj razini IUOP se provodi u sklopu UNEP/MAP-ovih programa upravljanja obalnim područjima (općepoznatih po engleskoj kratici CAMP – Coastal Area Management Programme) i sličnih inicijativa koje imaju za cilj izradu obalnih planova i nacionalnih obalnih strategija (slika 2).

Slika 2. Geografska distribucija CAMP-ova (<http://iczmplatform.org/projects>)

Od posebnog značaja za rad Centra je stupanje na snagu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima u Sredozemlju (u daljnjem tekstu: Protokol), čijih 40 pomno sročeni članaka osigurava sveobuhvatan pravni okvir kojim se zemlje sredozemne regije obvezuju na izradu i provođenje nacionalnih strategija i planova, kao i na međunarodnu suradnju u cilju održivog razvoja u njihovim obalnim područjima. Protokolom se želi promijeniti negativne trendove u korištenju obalnih resursa i učiniti razvojne trendove što održivijim. Potpisan je u Madridu 2008. godine od strane 15 ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, a stupio je na snagu 2011. godine. Do danas ga je ratificiralo 10 zemalja (Albanija, Crna Gora, Francuska, Hrvatska, Izrael, Libanon, Maroko, Sirija, Slovenija i Španjolska) te Europska unija kao punopravna potpisnica Barcelonske konvencije, što ga čini dijelom europske pravne stečevine. U mnogim drugim zemljama proces ratifikacije je u tijeku, a u nekima i pri kraju.

Protokol je jedinstven regionalni pravno-obvezujući dokument na svijetu, koji je nastao kao rezultat četverogodišnjeg procesa konzultacija i pregovora sa i među zemljama regije, koje su se odlučile za pravni dokument, a ne samo preporuku kao što to ima Europska unija. Izrada i

donošenje Protokola bili su još jedna potvrda da more spaja zemlje s različitom geografijom, poviješću, tradicijom, običajima, načinom života i stupnjem razvoja, a okoliš i briga o njemu ih ujedinjuju.

Odlukom ugovornih stranaka, Centru je dodijeljena uloga koordinatora provedbe Protokola, a on je izvršava kroz izradu i primjenu novih metodologija, instrumenata i alata, provedbu CAMP-ova, edukaciju i komunikaciju sa dionicima na svim razinama. Ukratko, Centar ima dvojaku ulogu: djelovanje na globalnoj razini kroz donošenje zakonskih i strateških dokumenata, ali i na lokalnoj razini kroz pomoć zemljama i njihovim nižim jedinicama (regije, gradovi) u provedbi tih dokumenata.

Službena verzija Protokola na engleskom, francuskom, španjolskom i arapskom jeziku:

<http://iczmplatform.org/storage/documents/sewmrXIR9gTwfvBgiJ4SAjhvqsLrBF6qB0B89xK8.pdf>

Zakon o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (sa tekstom Protokola na engleskom i hrvatskom jeziku):

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2012_11_8_96.html

3.1. Mediteranski akcijski plan

Program rada i proračun Centra za razdoblje od siječnja do prosinca 2019. godine usvojeni su od strane zemalja potpisnica Barcelonske konvencije u sklopu programa rada i proračuna cijelog UNEP/MAP-a za razdoblje 2018.-2019., donesenog na sastanku ugovornih stranaka održanom u Tirani, u prosincu 2017. godine. U skladu sa donesenim dvogodišnjim planom, Centar je u 2018. godini proveo sljedeće aktivnosti:

3.1.1 Regionalni okvir za integralno upravljanje obalnim područjima i konceptualni okvir za planiranje mora

Ugovorne strane Barcelonske konvencije su, na svom 20. sastanku (COP 20) održanom u Tirani od 17. do 21. prosinca 2017., dale mandat Centru u da u dvogodištu 2018.-2019. izradi strateški dokument koji će zemljama olakšati provedbu Protokola, kao i njegovu ratifikaciju u zemljama koje to još trebaju učiniti – tzv. „Regionalni okvir za IUOP“ – koji će biti razmatrani i službeno usvojen odlukom 21. sastanka ugovornih stranaka (COP 21) u Napulju u prosincu 2019. godine. S tim ciljem osnovana je otvorena radna grupa sastavljena od predstavnika ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, koja je svoj prvi sastanak održala u ožujku 2018.g. da bi nastavila s radom na tekstu dokumenta tijekom cijele 2018. i 2019. godine. Angažiran je i tim od tri eksperta, kao tehnička i metodološka pomoć radnoj grupi.

U 2019. godini se radna grupa sastala dva puta radi dorade teksta dokumenta: u Ateni, 24.-25. siječnja i u Rimu, 27.-28. veljače. Verzija teksta doradenog nakon sastanka u Rimu podnesena je na razmatranje nacionalnim žarišnim točkama Centra, koje su na svojem redovnom sastanku, održanom u prostorijama Centra u Splitu 8. i 9. svibnja, odobrile tekst dokumenta i preporučile da ga se proslijedi na razmatranje nacionalnim žarišnim točkama UNEP/MAP-a.

Prijedlog dokumenta podnesen je i raspravljen na sastanku nacionalnih žarišnih točaka UNEP/MAP-a (Atena, 10.-13. rujna 2019.), koje su pohvalile i odobrile dokument te preporučile da ga se službeno usvoji odgovarajućom odlukom Konferencije ugovornih stranaka (COP 21, Napulj, 2.-5. prosinca 2019.).

Dokument je službeno usvojen na konferenciji ugovornih stranaka COP 21 odlukom IG.24/5 te je time postao službeni dokument UNEP/MAP sustava, kojeg se ugovorne stranke moraju pridržavati i kojeg moraju primjenjivati u dobroj namjeri.

3.1.2 UNEP/MAP-ovi programi upravljanje obalnim područjima (CAMP-ovi)

U okviru CAMP-ova Centar je zadužen za koordinaciju aktivnosti svih sastavnica UNEP/MAP-a, u suradnji s Koordinacijskom jedinicom UNEP/MAP-a u Ateni. CAMP-ovi imaju za cilj:

- olakšati provedbu Protokola u zemljama potpisnicama Barcelonske konvencije;
- izraditi i donijeti strateške i provedbene dokumente za održivo korištenje obalnih resursa;
- olakšati primjenu inovativnih metoda i alata za planiranje i upravljanje obalnim i morskim područjima;
- ojačati kapacitete na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini za ostvarenje ciljeva ekonomske, socijalne i okolišne održivosti.

Područja provedbe CAMP-ova određuju se po pre-definiranim kriterijima, među kojima treba istaknuti:

- reprezentativnost tematike koja će se obrađivati i izgledi da će predložena rješenja biti korisna kao primjer i za druga obalna područja;
- politička podrška državnih i lokalnih institucija i spremnost da se rezultati projekta pretoče u lokalne i nacionalne razvojne politike;
- zadovoljavajući institucionalni kapacitet za provedbu projekta u obalnom području na koje se projekt odnosi.

Na prijedlog zainteresirane zemlje, odluka o izradi i provedbi CAMP-a donosi se na konferenciji ugovornih stranaka Barcelonske konvencije.

U 2019. godini, u suradnji s ostalim UNEP/MAP-ovim centrima i odgovarajućim nacionalnim institucijama, u tijeku su pregovori o provedbi nove generacije CAMP-ova fokusiranih na interakcije mora i kopna i prekograničnu suradnju.

CAMP Bosna i Hercegovina

Za CAMP Bosna i Hercegovina je još u 2017. godini izrađena studija izvodljivosti. Studijom je predložena provedba niza aktivnosti koje bi trebale doprinijeti uspostavljanju sustava integralnog upravljanja obalnim područjem, i to:

- tzv. horizontalne aktivnosti (koordinacija i upravljanje projektom, sustav praćenja stanja morskog okoliša, uspostava informacijskog sustava, jačanje kapaciteta, podizanje svijesti o značaju obalnog područja);
- priprema obalnog plana koji će sadržavati: prijedlog institucionalnog mehanizma za IUOP, prijedlog mjera za zaštitu morskih staništa i upravljanje zaštićenim područjima, program praćenja stanja morskog i obalnog okoliša, nacionalni plan intervencija, prijedloge vezane za razvoj održivog turizma u priobalnom zaleđu, mjere za smanjenje morskog otpada te adaptaciju na klimatske promjene.

Slijedom niza konzultacija sa nacionalnim, federalnim i lokalnim vlastima i institucijama, studija je dovršena u 2018. godini i na toj je osnovi, u dogovoru s ostalim sastavnicama UNEP/MAP-a, sastavljen nacrt sporazuma o CAMP-u. Nacrt sporazuma dostavljen je nacionalnim vlastima, čiji se odgovor čeka. Zbog izbora održanih u listopadu prošle godine i promjena u vladi i administrativnim strukturama, potpisivanje sporazuma nije bilo moguće ni u 2019. godini.

Zajedničkim zalaganjem Centra i predstavnika Bosne i Hercegovine na konferenciji ugovornih stranaka COP 21, usvojena je odluka kojim je iznimno odobren prijenos sredstava predviđenih za ovaj CAMP iz dvogodišta 2018.-2019. u dvogodište 2020.-2021. Ta sredstva moći će se koristiti za provedbu CAMP aktivnosti pod uvjetom da ugovor bude potpisan najkasnije do kraja lipnja 2020. godine. U protivnom će biti prenamijenjena za druge aktivnosti UNEP/MAP-a.

CAMP Albanija-Italija

Izrađena je studija provedivosti za područje obuhvata projekta, odnosno regije Apulija u Italiji i Vlora u Albaniji. Studija je dala pregled glavnih značajki područja obuhvata, uključujući geografski opis, hidrografiju i geomorfologiju, povijesno i kulturno naslijeđe, gospodarske aktivnosti, osnovne probleme vezane za okoliš, te institucionalni zakonski okvir. Predložene aktivnosti, za koje se drži da trebaju imati plansku koordinaciju, strukturirane su na tri razine: strateška, sektorska i operativna. Tako su raspoređeni i ciljevi projekta.

Strateški cilj je prekogranična suradnja na provedbi IUOP-a (primjenjujući Protokol o IUOP-u i EU Direktivu o prostornom planiranju mora - PPM) kroz aktivnosti kojima je cilj: smanjenje zagađenja, jačanje održivog turizma, pojačana zaštita prirodnih staništa i biološke raznolikosti.

Studija provedivosti potvrđena je na sastanku nacionalnih žarišnih točaka dvije zemlje sa predstavnicima Centra (Tirana, lipanj 2019.) te je podnesena za informaciju sastanku UNEP/MAP-ovih žarišnih točaka (Atena, 10.-13. rujna 2019.) i Konferenciji ugovornih stranaka (COP 21, Napulj, 2.-5. prosinca 2019.).

CAMP Cipar-Izrael

Izvorno je planirano da projekt obuhvati Cipar, Grčku i Izrael. Početkom godine Ministarstvo poljoprivrede, ruralnog razvoja i okoliša Cipra i Ministarstvo zaštite okoliša Izraela izrazili su spremnost za izradu studije provedivosti te su angažirana dva nacionalna stručnjaka za izradu dvije odvojene studije sa ciljem definiranja zone obuhvata CAMP projekta, procijene stanja

okoliša, prijedloga projektnih aktivnosti (nacionalnih i transnacionalnih), procijene mogućnost dugoročne održivosti projekta, te pregleda postojećih projekata između Cipra i Izraela. Studije su dovršene krajem godine, a preliminarno se predviđa da bi projekt trebao:

- razviti shemu upravljanja na lokalnoj i općinskoj razini u skladu sa principima IUOP-a;
- testirati metodologiju analize međudnosa kopna i mora te razmijeniti znanja i iskustva dviju zemalja;
- izraditi izvještaje vezane za obalni deskriptor „promjena pokrova zemljišta“ za obje zemlje, kao podlogu za uključenje u službenu listu deskriptora UNEP/MAP-ova Integralnog programa monitoringa i procjene stanja okoliša;
- bilateralno koordinirati nacionalne obalne strategije, planove i programe.

U 2020. godini je predviđen nastavak rada na objedinjavaju nacionalnih studija u jedinstvenu studiju izvodivosti te izrada sporazuma o provedbi CAMP-a.

Mreža CAMP-ova

Na zahtjev zemalja potpisnica Barcelonske konvencije, Centar je, u sklopu svog web site, otvorio posebnu stranicu, tzv. CAMP Network stranicu (<http://camp-network.iczmplatform.org/>), koja bi trebala potaknuti umrežavanje i olakšati razmjene, prvenstveno među CAMP-ovima, ali i sa ostalim projektima za koje se procjeni da zadovoljavaju kriterije Protokola IUOP-a. Stranica sadržava i kratki test kojim svatko može procijeniti u kojoj mjeri je njegov projekt u skladu sa odredbama Protokola.

Ovaj novi alat suradnje predstavljen je na sastanku održanom 17. i 18. prosinca u prostorijama Centra u Splitu, uz sudjelovanje predstavnika 11 mediteranskih zemalja koji su komentirali strukturu web stranice i obvezali se dostaviti tekstove kojima će se stranica popuniti. Dio sastanka bio je posvećen i prekograničnim projektima u izradi (CAMP Albanija-Italija i CAMP Cipar-Izrael).

3.1.3 UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša (IMAP)

Integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša jedna je glavnih aktivnosti cijelog sustava UNEP/MAP-a. Provedba integralnog programa praćenja temelji se na 11 zajedničkih ekoloških ciljeva dogovorenih na sastanku ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, održanom 2008. godine u Almeriji (COP 15). Ti zajednički ekološki ciljevi organizirani su u 4 skupine:

1. Biološka raznolikost,
2. Ribarstvo,
3. Obala i hidrografija,
4. Zagađenje i otpad.

Centar je zadužen za koordinaciju izrade nacionalnih programa za 3. skupinu ciljeva, i to putem nadogradnje i uključivanja odgovarajućih IMAP pokazatelja (Common Indicators – CI), interakcija i procesa. U 2019. aktivnosti su bile u punom zamahu: dovršeni su Rječnik podataka (Data Dictionary – D.D.) i Standardi podataka (Data Standards – DS) za CI 15 i 16 (o hidrografiji) te je izrađena alternativna verzija informativnog sažetka o evaluaciji pokazatelja CI 15. Također je napravljena manja revizija informativnog sažetka o evaluaciji pokazatelja CI 16 i pripremljen informatički sažetak za CI 25 (promjene u pokrovu). Dokumenti su predstavljeni na sastanku službenih predstavnika mediteranskih zemalja (CORMON) održanom u Rimu 21. i 22. svibnja, kao i na IMAP koordinacijskoj grupi u Ateni 9. rujna. Dokumenti su usvojeni bez komentara.

CI 16 je u fazi testiranja i završen je monitoring u Sloveniji te u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županija. Za CI 25 u tijeku su dogovori za korištenje podataka Europske agencije za okoliš, kako bi prikupili podatke za pripremu UNEP/MAP-ova Izvještaja o stanju okoliša (QSR 2023) kako za EU članice i četiri pridružene članice EmodNET-a, tako i za neke zemlje s juga Mediterana. Za potrebe konferencije ugovornih stranaka COP 21 u Napulju, Centar je sudjelovao u pripremi postera i prezentacija, u suradnji s drugim projektnim partnerima i nacionalnim ekspertima.

Redovne aktivnosti Centra u sklopu IMAP-a nadopunjuju se aktivnostima koje Centar provodi kroz projekt „Primjena ekosustavnog pristupa na Jadranu kroz prostorno planiranje mora“ (tzv. „GEF Adriatic“), a financira ga UNEP-ov Svjetski fond za okoliš (Global Environment Facility – GEF). Centar je zadužen za koordinaciju cjelokupnog projekta, čija je provedba započela u drugoj polovici 2018. godine organiziranjem tematskih radionica o ekološkim ciljevima 1 i 2 (biološka raznolikost) te 5 (eutrofikacija), 7 (hidrografija), 9 (kontaminirajuće materije) i 10 (otpad u moru) za zemlje sudionice: Albaniju i Crnu Goru.

Tijekom 2019. godine, u suradnji s nacionalnim i međunarodnim stručnjacima, izrađivani su nacionalni programi praćenja stanja morskog okoliša za Albaniju i Crnu Goru. Tijekom tog procesa, organizirana je serija konzultacijskih sastanaka, koji su istovremeno bili i tečajevi za jačanje kapaciteta nacionalnih stručnjaka. Proveden je i međunarodni natječaj za provedbu istraživanja mora Crne Gore o stanju biološke raznolikosti, eutrofikacije, hidrografskih karakteristika i kontaminirajućih materija. Na natječaju je izabran konzorcij dvije crnogorske institucije (Institut za biologiju mora, kao nositelj, i Centar za eko-toksikološka ispitivanja) te jedna hrvatska institucija (Institut za oceanografiju i ribarstvo iz Splita). Istraživanje je odrađeno tijekom rujna i listopada, a konačno izvješće bit će dovršeno u siječnju 2020. godine. U sklopu projekta izrađuje se i plan namjene mora Crne Gore. S tim u vezi, tijekom 2019. godine radilo se na pripremnim materijalima (Scoping Report) te prikupljanju prostornih podataka, prvenstveno kroz komunikaciju s nadležnim nacionalnim institucijama.

3.1.4 Prostorno planiranje na moru

Iako ga Protokol izriječno ne spominje, planiranje namjene mora implicitno je predviđeno samom definicijom obalnog područja (članak 3 Protokola) koje ima svoju kopnenu i morsku komponentu, s time da se morski dio obalnog područja proteže do vanjske granice teritorijalnog mora članica Barcelonske konvencije. Iz tog razloga, a posebno po donošenju Direktive

Europske unije o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja, ugovorne stranke Barcelonske konvencije, na svojoj konferenciji u Tirani (COP 20), u prosincu 2017., naložile su Centru da dio svojih aktivnosti usmjeri na uvođenje planiranja morskog područja u sustav Barcelonske konvencije.

Prostorno planiranje mora (PPM) postaje sve značajnija aktivnost Centra. Na temelju Konceptualnog okvira za prostorno planiranje mora na Mediteranu, izrađenog u usvojenog u prethodnom dvogodištu UNEP/MAP-a, iskustava u EU projektima SUPREME (<http://www.msp-supreme.eu/>) i SIMWESTMED (<https://www.msp-platform.eu/projects/supporting-maritime-spatial-planning-western-mediterranean-region>) (dovršenim u 2018. godini) te uspostavljene suradnje sa UNESCO-om na provođenju programa MSPGlobal (<http://www.mspglobal2030.org/resources/photo-gallery-msp-global/>), 9. i 10. travnja 2019. je u Zagrebu, u dvorani Novinarskog doma, održan Regionalni (mediteranski) seminar o prostornom planiranju mora, na kojem je sudjelovalo 36 predstavnika 16 zemalja regije, kao i nekih regionalnih i međunarodnih institucija. Bila je to prilika da se upoznaju s provedbenim alatima, prezentiraju svoja iskustva i sudjeluju u interaktivnoj radionici (specijalno dizajniranoj simulaciji) o planiranju imaginarnog morskog prostora, a sve u cilju uspostavljanja zajedničkih temelja za provedbu procesa planiranja mora na cijelom području obuhvata Barcelonske konvencije. Radionicu je organizirao Centar, uz financijsku podršku talijanskog Ministarstva okoliša i koristeći dio materijala UNESCO-ove inicijative MSPGlobal. Radni dokumenti i izvještaj seminara dostupni su na <http://paprac.org/msp-as-tool>

Slijedom sporazuma o suradnji između UNEP/MAP-a i talijanskog Ministarstva okoliša, Centru je povjerena izrada dokumenta koji ima za cilj potaknuti i olakšati suradnju zemalja jadranske pod-regije na provedbi prostornog planiranja mora u skladu sa odredbama Protokola o IUOP-u i EU direktive o planiranju mora. Dokument je izradio tim stručnjaka angažiran od strane Centra, a u procesu konzultacija sudjelovali su predstavnici nadležnih nacionalnih institucija. Tijekom 2019. godine organizirano je više radnih sastanaka tima stručnjaka te nekoliko radnih sastanaka sa predstavnicima zemalja, a konačna verzija dokumenta naslovljenog „Adriatic-Ionian cooperation towards MSP“ predstavljena je na sastanku održanom 18. prosinca u prostorijama Centra u Splitu. Radni dokumenti i izvještaj sa sastanka dostupni su na <http://paprac.org/meetings/final-sub-regional-meeting-adriatic-ionic-cooperation-towards-msp>

3.1.5 Edukacija o IUOP-u: virtualni tečaj „MedOpen“

„MedOpen“ (<http://www.medopen.org/>), virtualni tečaj o IUOP-u, kojega Centar provodi od 2004.g. s ciljem jačanja kapaciteta u zemljama Sredozemlja za upravljanje obalom, u 2019. godini nadopunjen je svježim materijalima, posebno u odnosu na utjecaj klimatskih promjena i planiranje korištenja mora.

Na temelju pozitivnog lanjskog iskustva s tečajem organiziranim u suradnji sa Visokom školom za studije mora u Alžiru, ove je godine Centar organizirao zajednički napredni „MedOpen“ virtualni tečaj za studente Mastera 2 iz obalnog upravljanja Fakulteta za znanost i tehnologiju iz Al Hoceime (Maroko) i studente dva različita Mastera 2 (Mastera o upravljanju okolišem i zagađenjem te Mastera iz biologije organizama, populacija i okoliša) Fakulteta za znanost iz Bizerte (Tunis). Održan je od 30. rujna do 22. prosinca 2019. sa ciljem unapređenja znanja i

vještina studenata iz područja IUOP-a te uspostave dijaloga između studenata i fakulteta u Maroku i Tunisu.

Osim teoretskog dijela, koji uključuje diskusiju na virtualnoj platformi na temu svake od 12 lekcija, tečaj je imao i praktični dio - simulacijsku igru koja se odnosila na dva obalna pilot područja: nacionalni park Al Hoceima u Maroku i močvarno područje lagune Ghar El Melh u Tunisu. Simulacijska igra je uključivala posjete pilot područjima i radionice organizirane za studente i dionike iz tih pilot područja, sve s ciljem razmjene mišljenja na temu održivog razvoja. Na kraju simulacijske igre, svaka od dvije grupe polaznika tečaja (iz Maroka i iz Tunisa) izradila je izvješće. Treća obvezna aktivnost za studente bila je izrada završnog eseja (individualno ili u grupama od 2 do 4 polaznika), uz primjenu znanja i vještina stečenih tijekom tečaja. Svi polaznici koji su sudjelovali u sve tri aktivnosti (diskusija, simulacijska igra i izrada završnog eseja), te čija je aktivnost pozitivno ocijenjena od strane predavača, dobili su certifikat o završenom tečaju.

Uspostavljeni su i kontakti s nizom visokoškolskih institucija u Alžiru, Tunisu, Maroku, Španjolskoj i Francuskoj s ciljem da se „MedOpen“ uvrsti u njihove kurikulume. Istovremeno su otpočeti pregovori sa tuniskom obalnom agencijom (Agence de protection et d'aménagement du littoral – APAL) i Programom Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) oko organizacije tečaja za stručnjake tuniskih institucija uključenih u izradu nacionalne strategije za IUOP u Tunisu.

Sam tečaj konstantno se dograđuje i unapređuje u skladu s povratnim informacijama dobivenim od polaznika. Isto tako, i tehnički dio tečaja se obnavlja i unaprjeđuje nabavkom novih programa.

3.1.6 Mediteranski dan obale

Od 2007. godine Centar organizira, svake godine u drugoj zemlji, regionalnu proslavu „Mediteranskog dana obale“ (<https://www.coastday.org/>), najveće komunikacijske kampanje cijelog sustava UNEP/MAP-a. Cilj ove kampanje je promicanje vrijednosti obalnih područja te podizanje svijesti o pritiscima i ugrozama kojima su izloženi sredozemno more i obale koje ga okružuju.

Regionalna proslava

U 2019. godini središnja regionalna proslava organizirana je 25. rujna u „Thalassa“ muzeju, u gradu Ayia Napa na Cipru, u suradnji s ciparskim Ministarstvom poljoprivrede, ruralnog razvoja i okoliša, poglavito Odjela za okoliš. Proslavi je prisustvovalo oko 60 predstavnika nekoliko sredozemnih zemalja kao i predstavnika institucija i civilnog društva Cipra, a organizirana je pod pokroviteljstvom i uz sudjelovanje gđe Natashe Pilides, ministrice pomorstva i g. Costasa Hadjipanayiotou, ravnatelja Odjela za okoliš pri Ministarstvu poljoprivrede, ruralnog razvoja i okoliša.

Budući da je ovogodišnja proslava iskorištena za promociju strategije IUOP-a za Cipar za razdoblje od 2018. do 2030., moto proslave bio je “LET’S BE STRATEGIC”. Govornici su se

dotakli važnih tema, kako za sam Cipar tako i za cijelo Sredozemlje, uključujući velike pritiske na obalna područja kroz naseljavanje i gospodarske aktivnosti, klimatske promjene te potrebu da se teži prema održivom razvoju i da se poduzmu mjere za ublažavanje posljedica klimatskih promjena. Naglašena je važnost Protokola o IUOP-u koji puža zakonski okvir, te prostornog planiranja mora, a bila je to i prilika da gđa Snježana Dominković Alavanja iz Ministarstva zaštite okoliša i energetike i gđa Vesna Marohnić Kuzmanović iz Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, predstave iskustvo Hrvatske u izradi svoje nacionalne „obalne i morske“ strategije, koja je jedinstvena po tome što su u jednom dokumentu objedinjene odredbe Protokola o IUOP-u i Okvirne direktive o pomorskoj strategiji.

Proglašena je i „počasna ambasadorica obale za 2019.“, gđa Xenia I. Loizidou, koja je već 30 godina istraživač, međunarodni ekspert, volonter i aktivist na polju upravljanja obalnim područjima, morskog okoliša i dinamike, klimatskih promjena i strategija održivog razvoja. Radila je u više od 50 zemalja i obišla obale i mora cijelog svijeta, primila brojne međunarodne nagrade za svoj rad na polju zaštite obalnog i morskog okoliša, i autorica je više od 200 radova objavljenih u raznim stručnim publikacijama, međunarodnim konferencijama i tehničkim izvješćima. Godine 2015. postala je, kao prva ciparska Grkinja, koordinatorica Odbora za ravnopravnost spolova u okviru mirovnih pregovora za Cipar. Gđa Loizidou izjavila je da je ponosna što je izabrana za ambasadoricu obale za 2019. te da će se truditi tu titulu što bolje iskoristiti za promidžbu obale – koja je naš dom, te da je *Mare Nostrum* u opasnosti i traži hitnu akciju.

Lokalne proslave

Osim organizacije centralne proslave „Mediterranskog dana obale“, Centar je, kao i prethodnih godina, sudjelovao u održavanju lokalnih proslava, koje organiziraju nacionalne i lokalne vlasti i institucije zemalja Sredozemlja.

„Dan obale“ obilježen je i u Splitu, i to ciklusom radionica za djecu koje su održane od samog „Dana obale“ 25. rujna do kraja studenog pod nazivom „Zagrli more srijedom“ u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu. Kroz 10 radionica djeca su, pod vodstvom profesora filozofije koji se bave poticanjem kritičkog razmišljanja kod djece, i uz gostovanje geografa, morskog biologa, prostornog planera i predstavnice Centra, raspravljala o važnosti zaštite mora i obala, te su se upoznala s ciljevima održivog razvoja i promišljala o načinima na koji isti mogu biti ostvareni. Djeca su odlučila osmisliti idealnu zemlju koju su nazvali „Ekotopija“ te su tijekom radionica promišljali o različitim dimenzijama života u toj idealnoj zemlji. Za kraj, djeca su zaključila da s posljednjim ciljem održivog razvoja, „Partnerstvom do cilja“, svi okolišni a i ostali problemi našeg planeta mogu biti riješeni.

U Tunisu je, u okviru projekta GemWet financiranog od strane fondacije MAVVA, 21. i 22. rujna organizirano bdijenje oko lagune Ghar el Melh (regija Bizerta) tijekom kojega se razgovaralo o laguni prije i sada, klimatskim promjenama i njihovom utjecaju na vodne resurse u Tunisu, tradicionalnim poljoprivrednim tehnikama i sl. Organizirana je i kampanja čišćenja lagune.

Proslave potpomognute sredstvima fondacije MAVVA održale su se i u Oristanu na Sardiniji i zaštićenom području Velipoja u Albaniji. Predstavnici Centra pridružili su se proslavama i održali predavanja na temu važnosti ekološki prihvatljivog korištenja močvarnih područja.

Crnogorsko javno poduzeće „Morsko dobro“ već tradicionalno obilježava „Dan obale“ na plažama diljem zemlje. U 2019. godini čišćena je velika plaža u Ulcinju, a u poslijepodnevnim satima sudionici su posjetili nedavno proglašeni park prirode „Ulcinjnska solana“, izuzeto važan kao stanište ptica.

Slovenija već godinama organizira cijeli „obalni tjedan“, koji uključuje kampanje čišćenja plaža i podmorja te radionice. U 2019. glavna tema radionica bila je zelena infrastruktura.

3.1.7 Format za izvješćivanje o primjeni Protokola o IUOP-u

Prema članku 26 Barcelonske konvencije, ugovorne stranke imaju obvezu izvješćivanja o pravnim, administrativnim i drugim mjerama poduzetim u cilju primjene Barcelonske konvencije i pripadajućih Protokola, te preporuka usvojenih na sastancima ugovornih stranaka. Kako bi se zemljama olakšalo podnošenje izvješća vezanih za provedbu Protokola o IUOP-u, razrađen je on-line upitnik, a Centar pruža punu tehničku i administrativnu podršku.

U 2019. g. je Malta ratificirala Protokol te je time preuzela obvezu izvješćivanja.

3.1.8 Internetske stranice

Centar ima obavezu održavati internetske stranice na službenim jezicima UNEP/MAP-a, a to su engleski i francuski jezik. Internetska stranica Centra, kao i posebna stranica „Mediterranskog dana obale“, redovito se ažuriraju. U 2019. godini dizajnirana je i dodana posebna stranica CAMP Network (vidi 3.1.2). Sve stranice su u punoj funkciji i stalno se dopunjuju i podešavaju:

<http://paprac.org/>

<http://iczmplatform.org/>

<http://www.coastday.org/>

3.2 Ostali projekti vezani za provedbu Protokola o IUOP-u

Centar je pružao tehničku pomoć zemljama članicama u provedbi Protokola o IUOP-u kroz više projekata financiranih iz sredstava Europske unije i drugih donora. Kratak sažetak o aktivnostima u tim projektima dat je u poglavljima koja slijede.

3.2.1 Projekt „CO-EVOLVE“

InterregMed projekt „Promicanje ko-evolucije ljudskih aktivnosti i prirodnih sustava u cilju razvitka održivog obalnog i morskog turizma „(Co-Evolve) započeo je 1. studenog 2016. Kao partner u projektu, tijekom 2019.g. Centar je izradio dva dokumenta: „Koordinacijski plan za radni paket 5 o prenosivosti rezultata projekta na nacionalnu/regionalnu razinu“ i „Plan prenosivosti na razini Sredozemlja“ kojim se šire rezultati projekta (proces, tehnike, alati,

metode) u zemlje koje nisu bile uključene u projekt. Osim toga, izrađen je i informativni sažetak, tzv. „znanstvena brošura“, koja obuhvaća pregled svih projektnih rezultata.

Predstavnici Centra sudjelovali su u radu dva sastanka koordinacijskog tijela projekta. Prvi je održan u Montpellieru (Francuska), 9.-10. travnja, gdje je predstavljen koordinacijski plan kao i struktura plana prenosivosti na razini Sredozemlja, a drugi u Kavali (Grčka) gdje je predstavljena konačna verzija „Plana prenosivosti“, a istovremeno je održana i finalna konferencija. Projekt je uspješno zaključen krajem studenoga.

Centar je pružao podršku Javnoj ustanovi RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije u izradi njihovog projektnog dokumenta – plana IUOP-a za Kaštela. Osim toga, predstavnici Centra sudjelovali su na radnim sastancima u Kaštelima i na završnoj konferenciji „Management of coastal areas in the Adriatic Croatian region“, koju je RERA organizirala 22. listopada u Kaštel Lukšiću.

<https://co-evolve.interreg-med.eu/>

3.2.2 Projekti fondacije MAVA

Centar je partner u pet projekata o degradaciji obalnih močvarnih područja zbog izgradnje na obali i utjecaja voda (u sredozemnom bazenu), i to: (1) „Governance“ i učešće dionika; (2) Projekt zaštite delte rijeke Bojane u Albaniji; (3) Zaštita i održivi razvitak obalnog močvarnog područja velike ekološke vrijednosti – slučaj Ghar El Melh u Tunisu; (4) Promotivna kampanja o močvarnim područjima; i (5) Integralno upravljanje obalnim i morskim staništima zaljeva Oristana na Sardiniji (Maristanis).

Aktivnosti u projektu su u 2019. godini bile u punom zamahu:

- Održana su dva ekspertna sastanka za pripremu priručnika o „governance“ obalnih močvarnih područja i dovršen je priručnik na tu temu. Priručnik je editiran i dizajniran, i početkom 2020. godine će biti dostupan u on-line verziji. Krenulo je i prevođenje priručnika na francuski jezik.
- Projekt zaštite delte rijeke Bune: završene su socio-ekonomske studije sa naglaskom na mogućnostima za razvoj održivog turizma. Na njihovoj osnovi, određena su prioritetna područja (eko-turizam, održivo ribarstvo, poljoprivreda i seoski turizam, obnavljanje staništa) i dogovoren je okvir za pružanje financijske pomoći konkretnim projektima na terenu. Proveden je natječaj za prikupljanje projektnih prijedloga, kao i odabir projekta koji će se financirati kroz fondaciju MAVA, tzv. „Small grant scheme“.
- Kao dio projekta GemWet, Centar podupire lokalna i nacionalna tijela u provedbi integriranog pristupa upravljanju resursima u obalnom močvarnom području u Ghar El Melh u Tunisu. Kroz niz radionica, podržao je provedbu inovativnog načina koordinacije i upravljanja u općini Ghar El Melh, u kontekstu decentralizacije u Tunisu, gdje lokalni dionici postupno postaju dionici u zaštiti i valorizaciji prirodnih resursa. Taj proces popraćen je: analizom sadašnjeg znanja o resursima, prijetnjama i razvojnim mogućnostima područja; analizom turističkog opterećenja obalnog područja; on-line tečajem „MedOpen“ za Fakultet znanosti u Bizerti (više o tome pod „MedOpen“); organizacijom proslave „Dana obale“.

- Proveden je niz aktivnost usmjerenih na promjenu javnih politika, osobito na promociji i širenju informacija o važnosti močvarnih područja. Centar je sudjelovao u izradi strategije za komunikaciju i informiranje za koju je oformljena posebna grupa. Ta grupa održava redovite Skype konferencije, osmislila je vizualni identitet projekta i redovito izdaje svoj bilten, a fizički se sastala za vrijeme sastanka „Governance“ grupe u Ulcinju, Crna Gora, početkom lipnja.
- Integralno upravljanje obalnim i morskim staništima zaljeva Oristano (Maristanis): Centar surađuje na temama vezanim za „governance“ i prijedlozima za zajedničko upravljanje obalnim lagunama i močvarnim područjima modelom „Bay Contract“, ugovorom svih administrativnih jedinica (općina) o očuvanju i razvoju močvarnih staništa, s ciljem da se proglaše kao park prirode.
- Centar je sudjelovao i na sastanku koordinacijskog tijela projekta u Ulcinju, 4.-6. lipnja, i u pripremi evaluacije projekta.
- Konačno, Centar je podržao organizaciju lokalnih proslava „Dana obale“ u 3 projektna pilot područja: Ghar El Melh u Tunisu, Oristano na Sardiniji, Italija, i Velipoje pored Skadra u Albaniji. Sva tri događaja su provedena vrlo uspješno i imala su veliki odjek u lokalnoj zajednici.

3.2.3 Projekt „Pharos4MPAs“

Interreg projekt „Pharos4MPAs“, pokrenut u 2018. godini, ima za cilj poboljšati učinkovitost upravljanja mediteranskim zaštićenim morskim područjima. Kao jedan od partnera u projektu, Centar koordinira aktivnosti koje se odnose na kruzere i turističke brodove i njihov utjecaj na zaštićena morska područja.

U 2019. godini dovršeni su svi dokumenti („*Capitalisation baseline Report*“, „*Recommendations Report*“, „*Policy Brief*“) i predstavljeni su na nekoliko međunarodnih sastanaka. Centar je 12. prosinca sudjelovao na radionici koju je radi predstavljanja rezultata projekta hrvatskim dionicima u Zagrebu organizirao WWF Adria. Bila je to prilika da predstavnici nadležnih ministarstava, nacionalnih parkova i nevladinih udruga zajednički predlože načine na koje se rezultati projekta mogu koristiti u upravljanju zaštićenim morskim područjima.

<https://pharos4mpas.interreg-med.eu/>

3.2.4 Projekt „PORTODIMARE“

Kao podrška provedbi Strategije Europske unije za jadransko-jonsku makro-regiju (EUSAIR), Centar se od 2018. godine uključio u projekt PORTODIMARE koji ima za cilj stvaranje zajedničke platforme (Geoportal) za pohranu podataka, informacija i alata za podršku donositeljima odluka, koje se tiču obalnog i morskog područja jadransko-jonske regije.

Geoportal ima za cilj integrirati i nadopuniti baze podataka i portale proizvedene u prijašnjim projektima Europske unije na lokalnoj i nacionalnoj razini, kako bi postao svakodnevno sredstvo za rad donositeljima odluka, menadžerima u javnom i privatnom sektoru, znanstvenicima i svim

ostalim dionicima u procesu održivog razvitka. Kroz projekt će se također jačati suradnja među zemljama jadransko-jonske makro-regije.

Centar ima ulogu koordinatora aktivnosti koje se odnose na testiranje Geoportala i alata koji su njegov sastavni dio i omogućuju pripremu stručnih podloga i analiza za prostorno planiranje mora. U tu svrhu je 22. i 23. listopada, u Splitu, održana prva radionica za sve partnere, na kojoj je prezentiran Geoportal i njegovi pojedinačni alati, radilo se u grupama s partnerima koji će iste testirati na pilot-područjima, i prezentiran je proces prostornog planiranja mora, kako bi partneri razumjeli svrhu i mjesto pojedinačnih analiza kroz razne korake procesa planiranja.

<https://portodimare.adrioninterreg.eu/>

3.2.5 Projekt „AdriAdapt“

„Adriadapt“ – informacijska platforma o otpornosti na klimatske promjene za jadranske lokalne zajednice“, je Interreg CBC Italija-Hrvatska projekt čija je provedba započela u siječnju 2019. Centar je partner u projektu, a vodeći partner je Centar za klimatske promjene (CMCC) iz Italije. Iz Hrvatske još sudjeluju Šibensko-kninska županija, Grad Vodice, DHMZ i udruga DOOR. Iz Italije sudjeluje nekoliko gradova te Fakultet arhitekture i urbanizma iz Venecije.

Cilj projekta je uspostaviti Internet platformu s informacijama za podršku jadranskim gradovima u jačanju otpornosti na klimatske promjene. Tijekom 2019. godine, Centar je pripremio upitnik za jadranske gradove o zabilježenim utjecajima klimatskih promjena i aktivnostima poduzetim za prilagodbu. Upitnik je udruga DOOR pripremila u Internet formatu, te ga je distribuirala putem Zajednice općina i gradova. Isti upitnik preveden je i na talijanski te je distribuiran talijanskim gradovima.

Osim toga, u 2019. Centar je pripremio i nacrt smjernica za uključenje mjera prilagodbe na klimatske promjene u upravljanje obalama, te radi na nacrtu smjernica za jačanje otpornosti obalnih područja jadranskih gradova. Pripremljena je za postavljanje na Internet platformu i lista opcija prilagodbe na klimatske promjene u obalnim područjima.

Predstavnici Centra sudjelovali su na dva projektna sastanka u Veneciji i na dva sastanka koordinacijskog tijela projekta, te su u Splitu organizirali dva sastanka: jedan za lokalne potencijalne korisnike i partnere i jedan za izradu projektnih smjernica. Uspostavljena je suradnja sa EU Erasmus projektom „Memud“, kojega provodi Fakultet građevine, arhitekture i geodezije u Splitu, te su održana dva predavanja za studente ovog Fakulteta kao i za Erasmus studente Sveučilišta u Beču i Veneciji, koji su boravili u Splitu.

„Adriadapt“ se povezao i s EU projektima ASTERIS, čiji je partner u Splitu Institut za melioraciju i krš, te s projektom I-STORMS čiji je partner Pomorski meteorološki centar Split. Predstavnica Centra sudjelovala je na projektnom sastanku ASTERIS-a te osigurala sudjelovanje talijanskih partnera ASTERIS-a na sastancima talijanskih partnera „Adriadapt“-a.

U okviru projekta, ŠKŽ treba izraditi podloge za prostorno planiranje mora u segmentu prilagodbe na klimatske promjene, pri čemu Centar pruža stručnu pomoć: angažirao je stručnjake

za ovaj zadatak te je izrada podloga u tijeku. Ponuđena je podrška i gradu Vodice za pripremu njihovog plana prilagodbe na klimatske promjene.

<https://www.italy-croatia.eu/web/adriadapt>

3.2.6 Projekti UNEP-ova Svjetskog fonda za okoliš

Tijekom 2019. godine ažuriran je projektni prijedlog 2.1 „Mediterranean Coastal Zones: Water Security, Climate Resilience and Habitat Protection“ („Obalna područja Sredozemlja: sigurnost vode, klimatska otpornost i zaštita staništa“), kao dio velikog financijskog paketa „MedProgramme“. Ovaj prijedlog pripremljen je za sljedeće članice UNEP/MAP-a koje su prihvatljive za financiranje od strane Svjetskog fonda za okoliš (GEF-a): Albanija, Alžir, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Egipat, Libanon, Libija, Maroko i Tunis.

Projektne aktivnosti Centra osmišljene su kao pružanje potpore zemljama u ratifikaciji i provedbi Protokola o IUOP-u, i to od edukacije kroz tematske radionice, inicijativa na podizanju svijesti i izrade različitih procjena i studija, do potpore izradi nacionalnih strategija za IUOP te planova upravljanja obalnim područjima u više zemalja. Partneri u provedbi su UNESCO-ov Međunarodni hidrološki program (UNESCO-IHP), Globalno partnerstvo za vode (GWP-Med) i UNEP/MAP-ov Plavi plan.

Osim ovog projekta, Centar je predao i prijedlog za financiranje projekta „Enhancing regional climate change adaptation in the Mediterranean Marine and Coastal Areas“ („Jačanje prilagodbe na klimatske promjene u obalnim i morskim područjima Sredozemlja“). Ovaj projekt namijenjen je Albaniji, Alžiru, Libiji, Crnoj Gori, Maroku i Tunisu. Projektne aktivnosti dizajnirane su na način da se integriraju kroz gornji projekt, odnosno da se kroz ovaj projekt osigura dostatna zastupljenost aktivnosti vezanih za prilagodbu na klimatske promjene u zemljama u kojima će se, kroz „MedProgram“, pripremati planovi upravljanja obalnim područjem.

3.3 Sudjelovanje u aktivnostima drugih sredozemnih organizacija

Sredozemna regija, UNEP/MAP i Centar već su godinama predvodnici u području IUOP-a, ne samo zbog Protokola – u svijetu jedinstvenog pravnog instrumenta – već i zbog bogatog iskustva i ekspertize stečene tijekom godina praktične provedbe IUOP-a. Iz tih je razloga Centar često pozvan da se uključi u aktivnosti drugih nacionalnih i međunarodnih institucija. Najvažnije takve inicijative u 2019. godini bile su:

- Centar je 5. veljače ugostio predstavnike koordinacijske jedinice 3. stupa Jadransko-jonske strategije Europske unije (EUSAIR), koji se odnosi na zaštitu okoliša. Cilj je bio dogovoriti suradnju za izradu koncepta IUOP-a i prostornog planiranja mora u ovoj regiji. Ocijenjeno je da su ekspertiza i iskustvo koje Centar posjeduje najbolja garancija uspjeha i uspostavljanja sinergija između EUSAIR-a i Barcelonske konvencije.
- U okviru GEF-ova projekta razmjene među svjetskim obalnim regijama, predstavnice Centra sudjelovale su u delegaciji Barcelonske konvencije koja je boravila u Namibiji od 16. do 25. veljače u posjeti Sekretarijatu konvencije Benguela (za Angolu,

Južnoafričku Republiku i Namibiju). Cilj je bio započeti dijalog i razmijeniti iskustva o prostornom planiranju mora u dvije regije. Uzvratni posjet delegacije konvencije Benguela Barcelonskoj konvenciji, u sklopu kojeg je organizirana i posjeta Centru, bio je u listopadu. Dan nakon radnog sastanka u prostorijama Centra, 9. listopada, organiziran je posjet Šibensko-kninskoj županiji i obilazak područja „Obalnog plana ŠKŽ“.

- Na poziv „Future Ocean Alliance“ (FOA), Centar je sudjelovao na proslavi „EU Maritime Day“ u svibnju u Lisabonu (16. i 17. svibnja 2019.), i to s prezentacijom Protokola o IUOP-u kao alata za prilagodbu na klimatske promjene. Ova prezentacija prikazana je u okviru radionice „Prilagodba za 1.5C globalnog zagrijavanja oceana i obala: Hitna akcija“. Na konferenciji je prisustvovalo više od 1000 učesnika.
- Tijekom cijele godine Centar je pružao pomoć bratskom UNEP/MAP-ovu centru „Plavi plan“ u pripremi Izvještaja o stanju okoliša i razvoja, i to kroz sudjelovanje na sastancima koordinacijskog tijela, kroz pomoć pri osiguranju dobrovoljnog angažmana svojih stalnih suradnika, te kroz pripremu nekoliko poglavlja koja se odnose na dio o obalama.
- Pružao je i pomoć Mediteranskoj komisiji za održivi razvoj u drugom krugu dodjele nagrade „Istanbul Mediterranean Friendly City Award“. Predstavnica Centra sudjelovala je u ocjeni pristiglih prijava i odabiru pobjedničkog kandidata. Bio je to grad Ashdod u Izraelu, čijim je predstavnicima na konferenciji COP 21 u Napulju svečano uručena nagrada.
- Predstavnica Centra je u rujnu sudjelovala na radionici LabexMED u Marseju, u organizaciji sveučilišta Aix-Marseille pod kojim 16 interdisciplinarnih istraživačkih jedinica radi na jačanju novih globalnih partnerstva. Na radionici pod nazivom „Sredozemno more i klimatske promjene: zajednički izazovi i zajednička rješenja“ Centar je predstavio svoj uvid u izazove kojima su izložene sredozemne obale i more, te predstavio svoja iskustva u prilagodbi na klimatske promjene, ali i iskustva vezana za prostorno planiranje mora kao alata za uspješno upravljanje morskim zaštićenim područjima. Radionica je okončana zajedničkim zaključcima za buduće akciju te javnom konferencijom o čudu među ekosistemima – livadama Posidonije.
- U sklopu „Francusko-hrvatskog dijaloga“, Centar se 26. rujna pridružio radionici „Sredozemni otoci: laboratoriji za gospodarenje otpadom“, koju su zajednički organizirale Udruga malih otoka (SMILO) sa sjedištem u Aix-en-Provence (Francuska) i Šibensko-kninska županija, sa ciljem podizanja razine svijesti integralnog sustava gospodarenja otpadom u izuzetno osjetljivim područjima kao što su to mali otoci, u ovom slučaju otok Zlarin koji je član SMILO. Sudionike, njih stotinjak, pozdravili su veleposlanik Republike Francuske, Šibensko-kninski župan i predsjednik Europske federacije za cirkularnu ekonomiju.
- Na poziv Direkcije EU za mora (DG MARE) i UNESCO-ove Međunarodne komisije za oceane, predstavnice Centra sudjelovale su na Međunarodnom forumu o planiranju mora, održanom u Rigi, od 19. do 21. studenoga. Centru je dana prilika da prezentira sredozemna iskustva u okviru dvije tematske radionice: „Faktori i mehanizmi za

uspješnu prekograničnu suradnju u području prostornog planiranja mora“ i „Socio-ekonomski utjecaji i interakcija obala-more“.

3.4 Aktivnosti Centra u Republici Hrvatskoj

3.4.1 Obalni plan Šibensko-kninske županije

Šibensko-kninska županija prva je u Hrvatskoj (i jedna od rijetkih u svijetu) 2016. godine donijela plan integralnog upravljanja svojim obalnim područjem (u daljnjem tekstu: „obalni plan“), izrađen u okviru projekta „Integracija učinaka klimatske varijabilnosti i promjena u nacionalne strategije za primjenu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima“ (<https://pap-thecoastcentre.org/pdfs/Obalni%20plan%20SKZ%20-%20Web.pdf>). Projekt je u cijelosti financirao Svjetski fond za okoliš (GEF), a provodio se u osam zemalja Sredozemlja kao dio projektnih aktivnosti Centra. Osim što je obalni plan ŠKŽ jedan od prvih planova takve vrste koji se izrađuje po zahtjevima Protokola o IUOP-u, on je poseban i po tome što se bavi prilagodbom na klimatske promjene u obalnom području. Prilagodba na klimatske promjene i njeno integriranje u razvojne i prostorne planove tema je koja do sada nije bila na zadovoljavajući način uključena u praksu prostornog i razvojnog planiranja u Hrvatskoj, iako su u planerskoj praksi u svijetu već napravljeni određeni pozitivni pomaci u tom smislu.

I nakon donošenja obalnog plana, Centar je nastavio davati podršku ŠKŽ u cilju njegove provedbe. Tako su predstavnici Centra 9. prosinca u Šibeniku sudjelovali na sastanku članova županijskog odbora za IUOP, na kojem je raspravljano o provedbi plana i novim inicijativama u cilju provedbe. U tom kontekstu, raspravljano je i o projektu „Adriadapt“: predstavnici Centra su prezentirali svoj akcijski plan, a ŠKŽ aktivnosti koje se odnose na prikupljanje podataka. Regionalna razvojna agencija ŠKŽ najavila je nove aktivnosti, koje će započeti u veljači 2020. godine. Sastanak je završio u izuzetno pozitivnom ozračju, budući da je ustanovljeno da aktivnosti na provedbi obalnog plana dobro napreduju.

Inače, obalni plan ŠKŽ je dobio prestižnu „Meditersku nagradu za prilagodbu na klimatske promjene“. Nagrada je dodijeljena na Europskoj konferenciji o prilagodbi na klimatske promjene, koja je održana u Lisabonu, 28.-30. svibnja 2019.g. U konkurenciji je bilo 28 projekata iz 9 mediteranskih zemalja, a nagrade su se dijelile u tri kategorije. Naš je plan osvojio nagradu u kategoriji „Metode dizajniranja i provođenja javnih politika“ te ukupnu prvu nagradu.

3.4.2 Ostali obalni planovi

Obalni plan ŠKŽ prepoznat je kao vrijedan instrument za ublažavanje posljedica klimatskih promjena pa je Grad Kaštela izradio takav plan u okviru EU projekta Co-Evolve, a ulogu koordinatora imala je Javna ustanova za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije RERA. To je prvi put da je takav plan napravljen za jedan grad. Centar je imao savjetodavnu ulogu u izradi plana, a korištena je ista metodologija kao i za izradu obalnog plana ŠKŽ.

I Splitsko-dalmatinska županija započela je izradu obalnog plana, a najavljena su još dva: za Vodice, naznačene kao prioritetno područje u obalnom planu ŠKŽ, i za Primorsko-goransku županiju, koja je najavila da će uskoro pokrenuti pripreme za izradu svoga plana.

3.4.3 Analiza indikatora o promjeni obalne crte pod antropogenim utjecajem

U 2019. Centar je financirao analizu indikatora UNEP/MAP-ova Integralnog programa praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša (IMAP-a) koji se tiče promjena obalne crte pod antropogenim utjecajem (CI 16) u dvije obalne županije: Istarskoj i Primorsko-goranskoj, a zadatak su izvršili županijski Zavodi za prostorno uređenje. Izrađeni su i Centru dostavljeni izvještaji o dovršenim analizama, a dobiveni podatci su integrirani u UNEP/MAP-ovu bazu podataka koju je za potrebe IMAP-a uspostavio Centar INFO/RAC u Rimu.

Ovakve analize su potrebne i kao podloga za izradu slijedećeg UNEP/MAP-ova izvještaja o stanju okoliša, tzv. Quality Status Report (QSR), čije je naredno izdanje predviđeno za 2023. godinu.

3.4.4 Sudjelovanje u EU projektima u Republici Hrvatskoj

U okviru projekta „Adriadapt“, ŠKŽ treba izraditi podloge za prostorno planiranje mora u segmentu prilagodbe na klimatske promjene, pri čemu Centar pruža stručnu pomoć: angažirao je stručnjake za ovaj zadatak te je izrada podloga u tijeku. Ponuđena je podrška i gradu Vodice za pripremu njihova plana prilagodbe na klimatske promjene.

Centar je sudjelovao i u razmjenama između projekta „Adriadapt“ s EU projektima ASTERIS, čiji je partner u Splitu Institut za melioraciju i krš, i I-STORMS, čiji je partner Pomorski meteorološki centar Split. Sudjelovao je na projektnom sastanku ASTERIS-a te osigurao povezivanje talijanskih partnera ASTERIS-a i „Adriadapt“-a.

Uspostavljena je i suradnja s EU Erasmus projektom „Memud“, kojega provodi Fakultet građevine, arhitekture i geodezije u Splitu, te su održana dva predavanja za studente ovog Fakulteta kao i za Erasmus studente Sveučilišta u Beču i Veneciji, koji su boravili u Splitu.

Centar već godinama daje podršku Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije putem članstva u nacionalnom tijelu Programa transnacionalne suradnje Mediteran 2014.-2020. i radnom paketu 5: Obalni i pomorski turizam. U tom kontekstu je Centar sudjelovao na međunarodnom seminaru „PanoraMed“, održanom u Marseilleu, 4. i 5. travnja na temu izrade poziva za strateške projekte o održivom turizmu. Nakon seminara, Centar je nastavio surađivati sa Ministarstvom, što je dovelo do odluke da će se financirati samo jedan projekt koji će biti fokusiran na „governance“ i strateško planiranje turizma, s posebnim naglaskom na pitanja sezonalnosti i nosivog kapaciteta.

Ministarstvo turizma je unutar Jadransko-jonske strategije (EUSAIR) odgovorno za provedbu stupa IV o održivom turizmu. Centar stalno surađuje sa Ministarstvom na kreiranju strategija i akcijskih planova, a na poziv ministarstva je osigurao i glavne predavače na skupu koji je

Ministarstvo organiziralo u Poreču, 26. rujna 2019. Teme predavanja bile su: uloga alata IUOP-a u planiranju održivog turizma i utjecaj izletničkih brodova na morska zaštićena područja.

3.4.5 Projekt „FAST-LAIN“

Na poziv Ministarstva turizma, Centar se pridružio projektu FAST-LAIN u kojem još sudjeluju partneri iz Norveške, Velike Britanije, Portugala, Njemačke, Španjolske i Švedske, te ECOTRANS kao vodeći partner. Cilj projekta je praktična primjena strategija formiranja regionalnih turističkih mreža znanja. Projekt posebno cilja na strategije koje obuhvaćaju procese „od istraživanja do tržišta“, koje su povezane s upravljanjem znanjem na europskoj razini i služe kao testni proces opservatorija europskog turizma.

U 2019. godini nastavljen je rad na uspostavi hrvatskog portala za održivi turizam – „DestiNet“, traženju podataka za stavljanje na portal i animiranje relevantnih organizacija da se priključe projektu, iako nešto smanjenim intenzitetom u odnosu na prethodnih nekoliko godina.

<https://destinet.eu/who-who/civil-society-ngos/fastlain>

4. Komunikacija, edukacija i promidžba

4.1. Vidljivost Centra

Internetska stranica Centra redovito se ažurira kao jedinstvena platforma sa svim relevantnim sadržajima, čime se značajno olakšalo percipiranje rada Centra. Stranica je sadržajno unaprijeđena u skladu s obvezom proaktivne objave informacija. Vizualnim identitetom i logom izgrađena je prepoznatljivost Centra u javnosti kao i komunikacija prema ciljanim skupinama.

Vidljivost Centra posebno je velika tijekom kampanje „Mediterranskog dana obale“, koja se jednom godišnje i provodi upravo sa ciljem informiranja široke javnosti i svih dionika o radu Centra i UNEP/MAP-a, naporima sredozemnih zemalja za uspostavljanje održivih modela razvitka te postignutim rezultatima. Osim posebne internetske stranice, „Mediterranski dan obale“ ima i svoju Facebook stranicu (više od 1000 stalnih pratitelja) te Twitter (oko 200 stalnih pratitelja).

Velika vidljivost Centra i u RH i na međunarodnoj razini postiže se i poveznicama koje sa stranica drugih institucija i organizacija upućuju na internetske stranice Centra i/ili na izravan kontakt sa djelatnicima Centra.

<http://www.coastday.org/>

<https://www.facebook.com/Coast.Day.Med/>

https://twitter.com/UNEP_PAPRAC

4.2. Suradnja s medijima

Predstavnici Centra redovito sudjeluju u radijskim i televizijskim emisijama s ciljem promicanja važnosti očuvanja prirode i okoliša, posebice tema morskog okoliša, planiranja i zaštite obalnog i morskog prostora, klimatskih promjena i drugih tema iz područja djelovanja Centra.

Nastavljena je tradicionalna suradnja sa dnevnim novinama i web portalima, a sudjelovanjem na tribinama, radionicama i konferencijama povećana je vidljivost pojedinih tema. Kao i uvijek, najveći broj objava u medijima bio je u vrijeme održavanja „Mediterranskog dana obale“.

Izdvajamo: Radio Split, Slobodna Dalmacija, Splitski portal, Dalmatinski portal, Portal grada Kaštela, Šibenik In, Total Montenegro News, RTV Crne Gore (Ekovizija), MedWet News, Plan Bleu, Blue World Institute, Politis Radio i COSMOS Radio na Cipru, šest ciparskih novina na grčkom jeziku.

4.3. Edukacija i informiranje

Aktivnostima na edukaciji dionika i informiranju javnosti posvećuje se velika pažnja u okviru cjelokupnog programa rada UNEP/MAP-a, pri čemu Centar ima istaknutu ulogu.

4.3.1 Edukacijske aktivnosti

Glavni edukacijski program Centra je virtualni tečaj o IUOP-u „MedOpen“ (više u poglavlju 3.1.5). I ostale edukacijske aktivnosti opisane su u prethodnim poglavljima, ovisno o temi koju su obrađivale.

Osim toga, u svojstvu nastavne baze Odjela za studije mora Sveučilišta u Splitu, u 2019. godini su, u prostorijama Centra, organizirana dva dvosatna predavanja za studente na temu IUOP-a i planiranja mora.

4.3.2 Informiranje javnosti

U sklopu obilježavanja „Mediterranskog dana obale“ 2019. godine, organiziran je niz edukativnih i informativnih programa za javnost u više zemalja Mediterana, opisanih u poglavlju 3.1.6.

4.4. Publikacije

Centar objavljuje publikacije i ostale materijale na službenim jezicima UNEP/MAP-a, a to su engleski i francuski. U cilju očuvanja okoliša, na minimum je svedeno tiskanje te se publikacije objavljuju na Internet stranicama Centra. Najvažnije publikacije u 2019. godini:

- Guidelines for Environmental Assessment in a transboundary context on the procedures for notification, exchange of information and consultation among the Mediterranean States (<http://paprac.org/paprac-nfps-meeting>)
- Analysis of coherence between regional documents adopted under the SPA/BD Protocol and the ICZM policy framework (<http://paprac.org/paprac-nfps-meeting>)
- Report on the Implementation of the Action Plan for the implementation of the ICZM Protocol for the Mediterranean (2012 – 2019) (http://paprac.org/storage/app/media/Meetings/2_Action%20Plan%20Implementation.docx)
- Common Regional Framework for ICZM (<http://paprac.org/paprac-nfps-meeting>)
- Land-sea interactions in the framework of ICZM and MSP (<http://paprac.org/storage/app/media/Meetings/Land%20Sea%20Interactions.pdf>)
- Draft Feasibility Study for a Transboundary CAMP Project between Albania and Italy (Otranto Strait Area) (https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/28649/19wg468_inf21_engonline.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- “Pan Adriatic Scope: Adriatic-Ionian cooperation towards MSP” (http://paprac.org/storage/app/media/Meetings/Adriatic-Ionian%20cooperation%20towards%20MSP/Pan%20Adriatic%20Scope_Draft%20Final_December.docx)

- Report on monitoring of IMAP Common Indicator 16 for Slovenia
<http://iczmplatform.org//storage/documents/UiyhkFT2PsEE8A8u0MWWOMwyYkc1GYCdQXayxza.pdf>
- Report on monitoring of IMAP Common Indicator 16 for Istria/Croatia
<http://iczmplatform.org//storage/documents/LivYXi124r1FTealwpsuLihmlIA5hVbENebctKP5.pdf>

5. Financijsko poslovanje

U 2019. godini Centar je poslovao preko računa u OTP – BANKA D.D.

Sredstva planirana za 2019. godinu bila su potvrđena u iznosu od 6.521.498,45 kn na sjednici Upravnog vijeća održanoj 21. prosinca 2018. godine. Na četvrtoj sjednici Upravnog vijeća Centra, održanoj 13. prosinca 2019. izglasan je 2. Rebalans financijskog plana, kada je financijski plan Centra povećan za 8,387%. Konačni financijski plan Centra za 2019. godinu iznosio je 7.068.474,24 kuna.

Tablica 2. Struktura prihoda Centra u 2019.

Vrsta prihoda	Plan za 2019. (kn)	Realizacija na 31.12.	Indeks
Prihodi iz proračuna	200.000,00	200.000,00	100,00%
Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	5.740.033,49	5.940.772,66	103,50%
Prihodi od Institucija i tijela EU	1.098.232,69	1.098.232,69	100,00%
Ostali prihodi	2.491,65	2.497,06	100,22%
Prenešeni višak iz 2018.g.	27.716,41	27.716,41	100,00%
UKUPNO PRIHODI	7.068.474,24	7.269.218,82	102,84%

Financijskim planom Centra planirano je ukupno 7.068.474,24 kn prihoda, od kojih je realizirano 7.269.218,82 kn, odnosno 102,84%.

Tablica 3. Struktura rashoda Centra u 2019.

Vrsta rashoda	Plan za 2019. (kn)	Realizacija na 31.12.	Indeks
Rashodi za radnike	4.281.154,00	4.281.150,09	100,00%
Materijalni rashodi	2.668.600,00	2.849.618,50	106,78%
Rashodi amortizacije	87.996,90	80.404,30	91,37%
Financijski rashodi	9.500,00	10.834,30	114,05%
UKUPNO RASHODI	7.067.250,90	7.222.007,19	102,19%

Financijskim planom Centra planirano je rashoda u ukupnom iznosu od 7.067.250,90 kn, od kojih je realizirano 7.222.007,19 kn, odnosno 102,19%.

Tablica 4. Rezultat poslovanja Centra u 2019.

Vrsta	2019. (kn)
Ukupno realizirani prihodi	7.269.218,82
Ukupno realizirani rashodi	7.222.007,19
Indeks	99,35%
REZULTAT POSLOVANJA (višak prihoda)	47.211,63

Razlika između realiziranih prihoda i rashoda u 2019. godini iznosi 47.211,63 kn, što ukazuje na realizaciju od 99,35%. Razlika od 0,65% (47.211,63 kn) smatra se viškom prihoda nad rashodima, koji će se prenijeti u sljedeću godinu.

6. Zaključak

Centar je ustanova koja obavlja djelatnost u vezi s provođenjem dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP/MAP-a), prema obvezama iz Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelonska konvencija). Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koja određuju Ugovorne strane Barcelonske konvencije, a to su sve zemlje sredozemnog bazena i Europska unija.

Osnivač Centra je Republika Hrvatska, pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

U izvještajnom razdoblju dužnost ravnateljice je obnašala mr.sc. Željka Škaričić. Upravno vijeće je od početka godine djelovalo u sastavu: dr.sc. Mario Šiljeg (predsjednik) te članovi: g. Damir Župan, gđa Branka Mimica, prof. dr. sc. Leandra Vranješ Markić i gđa Dina Šilović, kao predstavnici Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Grada Splita, Sveučilišta u Splitu i Centra. U mjesecu studenome je došlo je do promjene sastava Upravnog vijeća: zbog odlaska na novu dužnost u Bruxellesu razriješen je g. Damir Župan i na njegovo mjesto imenovana je nova članica, mr.sc. Mirta Mandić, kao predstavnica Ministarstva vanjskih i europskih poslova.

Kroz cijelu godinu u Centru je bilo zaposleno 11 djelatnika.

Zemlje članice odlučuju o strategiji UNEP/MAP-a, njegovu financiranju i programu na sastancima ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, koji se održavaju svake dvije godine. Odluke donesene na sastancima ugovornih stranaka pravno su obvezujuće za sve zemlje potpisnice Barcelonske konvencije.

Planirane aktivnosti u 2019. godini uspješno su provedene, u skladu s Programom rada i proračunom Centra, usvojenima od strane zemalja potpisnica Barcelonske konvencije u sklopu programa rada i proračuna cijelog UNEP/MAP-a za razdoblje 2018.-2019., donesenog na sastanku ugovornih stranaka COP 20 (Tirana, prosinac 2017.) U skladu s donesenim dvogodišnjim planom, Centar je u 2019. godini proveo sljedeće aktivnosti: izrada Regionalnog okvira za integralno upravljanje obalnim područjima i konceptualnog okvira za planiranje na moru; priprema CAMP projekta za Bosnu i Hercegovinu; izrada studija provedivosti za prekogranične CAM projekte između Albanije i Italije te između Cipra i Izraela; doprinos UNEP/MAP-ovu Integralnom programu praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša; provedba on-line tečaja „MedOpen“ i organizacija proslave „Mediteranskog dana obale“; sudjelovanje u više projekata financiranih od strane EU (Co-Evolve, PHAROS4MPAs, PORTODIMARE, AdriAdapt).

Internetska stranica Centra (<http://paprac.org/>), kao jedinstvena platforma sa svim relevantnim sadržajima, redovito je ažurirana tijekom godine.

Vidljivost rada postignuta je kroz medije, sudjelovanja na stručnim radionicama i konferencijama, obilježavanjem „Mediterranskog dana obale“. Centar je održao i nekoliko tematskih radionica na kojima se također radilo na promicanju svijesti o zaštiti prirode i okoliša, naročito morskog.

Prilog 1. Popis korištenih kratica

APAL	Agencija za zaštitu i planiranje obale (Agence de protection et d'aménagement du littoral)
CAMP	Program upravljanja obalnim područjima (Coastal Area Management Programme)
CI	Zajednički usvojen indikator (Common Indicator)
CMCC	Mediterranski centar za klimatske promjene (Centro Mediterraneo per i Cambiamenti Climatici)
COP	Konferencija ugovornih strana Barcelonske konvencije (Conference of Parties)
CRA/PPA	Centar za regionalne aktivnosti / Program prioriternih akcija
DG MARE	Opća uprava za more Europske unije
DHMZ	Državni hidro-meteorološki zavod
DOOR	Društvo za oblikovanje održivog razvoja
EEA	Europska agencija za okoliš (European Environmental Agency)
EU	Europska unija
EUSAIR	Strategija Europske unije za jadransko-jonsku regiju (European Strategy for the Adriatic-Ionian Region)
GEF	Svjetski fond za okoliš (Global Environment Facility)
GWP	Globalno partnerstvo za vodu (Global Water Partnership)
IHP-UNESCO	UNESCO-ov Međunarodni program za vode (International Hydrological Programme)
IMAP	UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja okoliša (Integrated Monitoring and Assessment Programme)
INFO/RAC	UNEP/MAP-ov Centar za informiranje, komuniciranje i upravljanje bazom podataka
IOC-UNESCO	UNESCO-ova Međunarodna oceanografska komisija (International Oceanographic Commission)
IUOP	Integralno upravljanje obalnim područjima
JAR	Južnoafrička Republika
MAP	Mediterranski akcijski plan (Mediterranean Action Plan)
NFP	Nacionalna žarišna točka (National Focal Point)
PPM	Prostorno planiranje na moru
QSR	UNEP/MAP-ov izvještaj o stanju okoliša (Quality Status Report)
RERA	Regionalna razvojna agencija Splitsko-dalmatinske županije
SDŽ	Splitsko-dalmatinska županija
SI	Simulacijska igra
SMILO	Program suradnje za male otoke (Small Islands Organisation)
SPA/RAC	UNEP/MAP-ov Centar za posebno zaštićena područja (Specially Protected Areas / Regional Activity Centre)
ŠKŽ	Šibensko-kninska županija
UNDP	Program Ujedinjenih naroda za razvoj (United Nations Development Programme)
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš (United Nations Environment Programme)